

PORADNIK

rachmistrza i planisty

Nowa Konstytucja będzie sztandarem w walce o pokój i szczęście naszej ojczyzny ludowej

W dniu 27 stycznia 1952 roku ogłoszony został projekt Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej — tekst wielkiego dokumentu historycznego obejmującego w formie powszechnego prawa całość naszych zwycięskich osiągnięć, całość naszych zdobyczy społecznych na zawsze utrwalaonych przez polski lud pracujący.

Równocześnie do ogólnej wiadomości podana została uchwała Komisji Konstytucyjnej w sprawie ogólnonarodowej dyskusji nad projektem Konstytucji.

Przemawiając na posiedzeniu Komisji Konstytucyjnej Prezydent RP — Bolesław Bierut, wyjaśniając czym winna stać się dla Narodu Polskiego nowa Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej powiedział: „Ponieśmy więc projekt Konstytucji w masę, wyjaśnijmy jego wielką, przełomową treść całemu narodowi, aby został przez naród przyjęty jako prawo najwyższe — prawo narodu wolnego i zwycięskiego, prawo narodu przekształcającego swe życie i swoją historię w imię pomyślności własnej, w imię pomyślności wszystkich narodów.

Niech nowa Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, przyjęta i zatwierdzona przez Naród Polski, stanie się orężem i sztandarem w dalszej naszej walce o całkowite wyzwolenie człowieka, o utrwalenie pokoju, o zwycięstwo Socjalizmu!”

Słowa Bolesława Bieruta szerokim echem poszły przez cały kraj. Już od dnia ogłoszenia komunikatu zapowiadającego opublikowanie tekstu projektu Konstytucji społeczeństwo polskie oczekiwało tego doniosłego momentu w nastroju najwyższego zainteresowania, a gdy szpalty czasopism przeniosły treść projektu do wszystkich, nie było takiego zakątka Polski, nie było takiego domu i rodziny gdzieby nie przystąpiono do zapoznania się z nową Konstytucją — Konstytucją Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Zrozumiałe jest to nawiązanie i głębokie zainteresowanie. Zrozumiała jest radość z jaką robotnicy, chłopci, młodzież, żołnierze — cała pracująca Polska przyjęła to historyczne wydarzenie narodowe.

Nowa Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej obejmuje w swych rozdziałach i artykułach to wszystko, co najpiękniejsze i najszlachetniejsze wywalczyliśmy w naszej wielowiekowej przeszłości i to cośmy zdobyli dzięki zwycięstwu nad hitleryzmem, dzięki bohaterstwu i sile pierwszego w dziejach świata państwa socjalistycznego.

Kiedy wzrok nasz przebiega poprzez słowa Konstytucji, gdy odczuwamy to, że nad słowami tymi pracowali ci, którzy wskazali Polsce prawdziwą drogę do zwycięstwa, ci którzy w bitewnym pochodzie powiedli żołnierzowi polskiego od okopów spod Lenino nad graniczne brzegi Odry i Nysy, ci którzy w cieniu przeciwfaszystowskiej konspiracji skupieni przy Krajowej Radzie Narodowej wołali o pełne wyzwolenie narodu polskiego z niewoli hitlerowskiej i z niewoli kapitalistycznej — rozumiemy jak prawdziwe i na zawsze silne jest to, co w pierwszym zdaniu mówi nowa Konstytucja: Polska Rzeczpospolita Ludowa jest republiką ludu pracującego.

A najmocniejsze i ostateczne potwierdzenie tej prawdy znajdujemy w fakcie, że projekt Konstytucji zostaje oddany w ręce ludu pracującego — w ręce narodu polskiego, by w najszerszym zasięgu został rozważony, przedyskutowany i oceniony.

Taka jest siła i prawda naszej ludowej rzeczywistości. Dla niej żyli i zginęli Nowotko, Fornalska, Buczek i tysiące najlepszych synów Polski. Oni — wierni ideałom, które na sztandarach wolności i sprawiedliwości nieśli Kołłątaj i Kościuszko, Mickiewicz i Worcell, Dembowski i Staszyc.

Prawdziwe są słowa Konstytucji — Polska Rzeczpospolita Ludowa nawiązuje do najszczytniejszych postępowych tradycji Narodu Polskiego i urzeczywistnia idee wyzwolenicze polskich mas pracujących.

2

(18)

Rok III — luty — 1952

TREŚĆ

Nowa Konstytucja
będzie sztandarem
w walce o pokój
i szczęście ojczyzny 1

Kongres spółdzielni
samopomocy chłop-
skiej 2

Uczymy nasz pierw-
szy Kongres złoże-
niem bilansów
przed terminem 2

Kazimierz Mosiński

Odpisywanie niedo-
borów materiałowo-
towarowych 3

Tadeusz Siwkiewicz

Wyjątkowe zasady
bilansowania w nie-
których przedsię-
biorstwach 4

Stanisław Karpiński

Kwartalne plany
funduszu płac dla
celów bankowej
kontroli 5

Nikanor Kuźmiński

Kilka uwag o wskaź-
nikach ekonomicz-
nych występujących
w PZGS i GS 7

Władysław Zmora

O zasadach rozli-
czeń za dostawy,
usługi i roboty między
jednostkami gospoda-
rki uspołecznionej 10

Informacje 12

Czytamy wydawnictwa
gospodarcze 15

Pytania i odpowiedzi 16

Kongres Spółdzielni Samopomocy Chłopskiej

W chwili, gdy w Warszawie — w stolicy naszej ojczyzny ludowej, która z miasta ruin i gruzów przemienia się w wielką metropolię Polski Socjalistycznej — w chwili gdy w jej zwycięskich i bohaterskich murach zbiera się na obrady pierwszy kongres spółdzielni samopomocy chłopskich nie sposób oprzeć się serdecznej radości i wzruszeniu.

Długa i twarda była droga spółdzielni samopomocowych. Ale z tym większą dumą i z tym większą siłą możemy dziś spojrzeć na plon tych lat walki i pracy, na nasze zdobycze i nasze osiągnięcia. Możemy ocenić błędy, które w ogniu trudów i przeciwności mogły być i były popełnione — zarówno błędy naprawione, jak i te, które trzeba jeszcze zwalczyć i usunąć.

Warto przypomnieć właśnie teraz w dniach kongresowych te pierwsze dni tworzenia się spółdzielni samopomocowych, te dni tak odległe, gdy się spogląda na nie poprzez milowe słupy wielkiej chłopskiej reformy rolnej, planu trzyletniego, dwóch zwycięsko spełnionych lat sześciolatki, nowych kopalń, fabryk, hut, uniwersytetów i szkół. Dni, w których trzeba było jeszcze wiele krwi i potu żołnierza radzieckiego i polskiego by dojść do murów faszystowskiego Berlina: dni, w których na ziemiach ledwie oswobodzonych od hitlerowskiej barbarii powstawało nowe, wolne i sprawiedliwe życie budowane ofiarnym wysiłkiem klasy robotniczej i pracującego chłopstwa, okupione nie jedną śmiercią najlepszych spośród nas — śmierciąadaną przez reakcyjnych zbrodniarzy, przez wrogów Polski — wrogów postępu i wolności.

W zestawieniu faktów, że pierwszy statut wzorcowy spółdzielni gminnej zostaje opracowany właśnie w dniach, gdy Armia Radziecka i Wojsko Polskie przeszły Wisłę i wyzwoliły Warszawę jest świadectwo siły i prawdy naszej nowej rzeczywistości ludowej. Świadectwo tego, że wolność która przyszła do nas od Wschodu była wolnością pełną — wolnością, której oczekiwał niszczony krwawą okupacją naród polski i gniewiony przez długie lata w kapitalistycznej i obywatelskiej niewoli lud pracujący Polski.

Staliśmy na nasz pierwszy kongres z trzymilionową liczbą członków GS, z prawie trzema tysiącami gminnych spółdzielni, z ponad trzema tysiącami punktów skupu zboża, z trzydziestoma tysiącami punktów sprzedaży detalicznej, z przeszło półtora tysiącem magazynów hurtowych. Te liczby to nie zwykłe rubryki wyjęte z suchych zestawień statystycznych. Za nimi stoi bogata historia walk i wysiłków i codziennego budowania gmachu prawdziwie ludowej spółdzielczości polskiej — spółdzielczości postępowej i demokratycznej, spółdzielczości wspartej o siłę sojuszu klasy robotniczej i mas pracującego chłopstwa — właśnie takiej spółdzielczości, która znalazła swój wyraz w spółdzielniach samopomocy chłopskiej.

Trzeba było pokonać wrogie ataki zbrodniczego podziemia, trzeba było przełamać opory wewnętrzne, które rządy obywatelskie i kapitalistów zdołały narzucić świadomości bardziej podatnych na antyludowe podszepty. Trzeba było walczyć z podstępą i krecią robotą tak zwanych spółdzielców spod znaku przedwojennej plebanii i dworu pańskiego. Trzeba było pokonać jawne intrygi i wszelkiego typu przeszkody stwarzane przez prawicę PPS i mikołajczykowski PSL usadowione w centralach spółdzielczych sprzed reformy przeprowadzonej w roku 1948. Trzeba było zmierzyć się w terenie z licznymi propagatorami pankooperatystycznych spółdzielni spożywców na wsi i „weteranami“ z kułacko-obszarniczych spółdzielni rolniczo-handlowych i trzeba było oczyszczać własne szeregi do których podstępnie wciskały się wrogie elementy. Trzeba było to wszystko uczynić, aby utorować drogę spółdzielniom samopomocy chłopskiej i na już jaśniejszym i lepszym jej szlaku rozpocząć walkę o ich mocne oblicze, ideowo-społeczne. Walkę o najlepsze wykonanie zadań, które spółdzielniom samopomocy chłopskie wyznaczył plan sześcioletni.

Dlatego rozumiejąc to wszystko, odczuwając żywą prawdę liczb, które mówią o tym cośmy już zrobili, patrzymy na nią z zasłużoną radością, ale dalecy od beztroskiego samouspokojenia, wiemy, że przed nami jeszcze ogrom pracy do wykonania. Wykonamy ją. Umocnimy siłę spółdzielni samopomocowych, bo dzieło okupione tyloma trudami i ofiarami musi być i będzie pomnażane każdym dniem naszej pracy, tak jak dzień pracy każdego Polaka pomnaża i będzie pomnażał siłę, dobrobyt i szczęście naszej Ojczyzny. (sp)

Uczcimy nasz pierwszy ogólnokrajowy kongres złożeniem bilansów spółdzielni przed terminem

Z CAŁEGO kraju nadchodzą zobowiązania pracowników spółdzielczych dla uczczenia Pierwszego Krajowego Kongresu Spółdzielni Samopomocy Chłopskiej. Zespoły pracowników księgowości w słusznym przekonaniu, że najlepszym uczczeniem Kongresu będzie przedterminowe sporządzenie sprawozdania i bilansu za rok 1951 — podejmują zobowiązania wykonania tej pracy na wiele dni przed terminem.

I tak Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska“ w Sławięcicach (pow. Koźle) nadesłała zobowiązanie następującej treści: „My niżej podpisani pracownicy zespołu księgowości Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska“ w Sławięcicach, członkowie ZMP, włączając się do budo-

wy Socjalistycznej Polski, do szybszego zrealizowania planu sześcioletniego zobowiązujemy się w składzie następującym: Aniela Gwioździk — Paweł Walberg — Franciszek Piziak — Ernest Juraszek — Franciszek Gritner — złożyć bilans netto za rok 1951 wraz w rachunkiem wyników oraz wymaganymi załącznikami do dnia 22.1. 1952 roku tj. o 5 dni przed zeszłorocznie złożonym bilansem, o 4 dni przed zeszłorocznie pierwszym krajowym bilansem, zaś o 68 dni przed wyznaczonym terminem.

Powyższy wynik zamierzamy osiągnąć poprzez współzawodnictwo i podniesienie wydajności pracy, usprawnienie dyscypliny pracy oraz zmobili-zowanie wszelkich rezerw wiedzy fachowej“.

Zobowiązanie to zwycięski zespół księgowości

GS w Sławięcicach wykonał na 7 dni przed terminem, sporządzając bilans netto za rok 1951 w dniu 15 stycznia 1952 r.

Podobnej treści zobowiązanie z terminem sporządzenia bilansu w dniu 15 lutego 1952 r. nadeszły zespoły księgowości: GS Slesin (pow. Bydgoszcz) i PZGS w Nowym Mieście (woj. olsztyńskie).

W spółdzielniach przodujących na odcinku księgowości zespoły pracowników zaraz po Nowym Roku zabrały się energicznie do prac bilansowych i nie czekając na terminy zobowiązań — już zakończyły bilanse i sprawozdania za rok 1951.

Pierwsze meldunki o sporządzeniu bilansów za ubiegły rok nadeszły z następujących spółdzielni:

GS — Nowe Miasto (pow. Jarocin) — w dniu 15 stycznia 1952 r.

GS — Sławięcice (pow. Jarocin) — w dniu 15 stycznia 1952 r.

GS — Ostrów — Wysocko (pow. Ostrów Wlkp) — w dniu 15 stycznia 1952 r.

GS — Otwock (pow. Warszawa) — w dniu 19 stycznia 1952 r.

GS — Nur (pow. Ostrów Mazowiecki) — w dniu 21 stycznia 1952 r.

GS — Mroczków (pow. Opoczno) — w dniu 21 stycznia 1952 r.

GS — Żywiec (woj. krakowskie) w dniu 23 stycznia 1952 r.

GS — Piwniczna (pow. Nowy Sącz) — w dniu 24 stycznia 1952 r.

GS — Kępnica (pow. Nysa) — w dniu 24 stycznia 1952 r.

Sukces powyższy wymienione spółdzielnie zawdzięczają prowadzeniu księgowości bieżąco przez cały rok ubiegły, wyliczaniu co miesiąc sklepów i co kwartał — magazynów. Konta osobowe uzgadniane były w tych spółdzielniach bieżąco i trzymane przez cały rok w żelaznej dyscyplinie.

Wykonanie bilansów przed terminem należy nadto zawdzięczać szerokiej mobilizacji zespołów księgowości do wykonania zadań. Zespoły te przełamując trudności — umiały podnieść wydajność pracy, postawić na wyższym poziomie jej organizację, rozwinąć walkę o prawidłową i terminową dokumentację. (k)

Kazimierz Mosiński

Odpisywanie niedoborów materiałowo-towarowych

INSTRUKCJA CRS w sprawie odpisywania z ksiąg rachunkowych GS i PZGS niedoborów (manka, braków) materiałowo-towarowych (Zarządzenia dla spółdzielni nr 19/51 poz. 244) ma bardzo istotny wpływ na urealnienie bilansów spółdzielni, ułatwia zamknięcie ksiąg za lata poprzednie oraz przyspiesza sporządzenie bilansu za 1951 rok.

Intencją tej instrukcji, opartej na uchwale Prezydium Rządu z dnia 22 października 1951 roku jest przede wszystkim oczyszczenie bilansu, tj. wykazanie w aktywach istotej wartości majątku spółdzielni, przez usunięcie z bilansu pozycji bezwartościowych, wątpliwych i nierealnych.

Instrukcja omawia cztery możliwe przypadki stanu faktycznego na odcinku niedoborów materiałowo-towarowych. Omówimy je kolejno.

(1) Sumy niedoborów z lat 1944—1949, figurujące na kontach sum do wyjaśnienia lub na jakichkolwiek innych, ustalone i wyprowadzone na podstawie inwentur za lata 1944—1949. Jeżeli tego rodzaju pozycje w bilansach spółdzielni istnieją i do dnia 30 listopada 1951 r. nie zostało wyjaśnione, kto za nie jest odpowiedzialny, należy odpisać je z ksiąg spółdzielni w ciężar funduszu zasobowego.

Odpisanie tych sum w ciężar funduszu zasobowego (bądź w braku funduszu zasobowego — w ciężar klasy 2) nie zwalnia oczywiście spółdzielni od dalszego wyjaśniania tych niedoborów i ustalania winnych ich powstania. Odwrotnie, obowiązkiem spółdzielni jest jak najszybsze ich

wyjaśnienie i zlikwidowanie. Ażeby więc nie zapomnieć o tej konieczności, sumy odpisanych niedoborów księguje się ewidencyjnie jako sumy pozabilansowe.

Jak z tego wynika, kwestia odpisania i zaewidencjonowania na sumach pozabilansowych niedoborów materiałowo-towarowych figurujących na kontach sum do wyjaśnienia jest stosunkowo prosta i nie wymaga szerszych komentarzy.

(2) Sumy niedoborów (manka, braki) materiałowo-towarowych ustalone, wyjaśnione i przypisane do zwrotu odpowiedzialnym za nie pracownikom nie podlegają odpisaniu w trybie przewidzianym omówioną instrukcją. Natomiast zarządy GS i PZGS powinny uczynić wszystko, by należności te jak najszybciej wyegzekwować.

Trzeba jednak zaznaczyć, że jeżeli należności za manko lub braki materiałowo-towarowe figurujące na kontach pracowników stały się nieściągalne lub wątpliwe, czy to z powodu przedawnienia, czy niemożności wyegzekwowania, to oczywiście należy je również odpisać z aktywów bilansu, z zachowaniem odpowiednich przepisów.

Jeżeli należność jest przedawniona lub nieściągalna, odpisu dokonuje się z konta dłużnika na konto 201 — straty z lat ubiegłych. Jeżeli zaś należność jest wątpliwa — odpisu dokonuje się również na konto 201, jednak z przeciwnym księgowaniem na koncie 182 — Rezerwa na wątpliwe należności. Równocześnie należność taką przenosi się z konta dłużnika — pracownika

(1630) na konto w podgrupie 169 — należności wątpliwe.

Odpisanie należności wątpliwych na straty w klasie 2 nie zwalnia — rzecz prosta — osób winnych (np. członków zarządu, głównego księgowego itp.) od odpowiedzialności, o ile należność od pracownika za braki lub manko stała się wątpliwa albo nieściągalna z ich winy.

(3) Jeżeli do bilansu w latach 1944—1949 przyjmowano remanent ksiązkowy, nie robiąc inwentarza z natury (wypadki takie bardzo rzadko miały miejsce), wówczas niedobory (manko, braki) materiałowo-towarowe musiały ujawnić się przy pierwszym inwentarzu sporządzonym z natury. Z takimi niedoborami postępuje się w sposób podany w punktach 1 i 2, w zależności od tego, czy zostały ustalone osoby odpowiedzialne za te braki, czy też niedobory te figurują w księgach jako sumy do wyjaśnienia.

(4) Najtrudniej przedstawia się sprawa w przypadku, gdy do bilansu za którykolwiek rok w ramach lat 1944—1949 przyjęto remanent z natury, lecz nie ustalono i nie wyksięgowano niedoborów (braków, manka) materiałowo-towarowych. Powstaje bowiem wątpliwość, czy jest celowe — jak wymaga instrukcja — sporządzanie obecnie wykazu tych niedoborów, dokonywanie wyceny i zaksięgowanie ustalonej w ten sposób kwoty na sumach pozabilansowych.

Przed wszystkim praca ta zajęłaby pracowników księgowości w okresie bilansowym bardzo dużo cennego czasu. Poza tym z góry wiadomo, że ustalenie winnych za ewentualne niedobory

w poprzednich latach będzie bardzo trudne. Tym więcej będzie trudne wyegzekwowanie ich (o ile zostaną ustalone) bądź z powodu przedawnienia, bądź z powodu nieściągalności.

Niemniej wykonanie tej pracy jest bardzo pożądane, chociażby dla uporządkowania i zamknięcia ksiąg rachunkowych spółdzielni.

Mimo więc powstających wątpliwości — pracy tej nie należy zaniechać. Ponieważ instrukcja nie określa terminu jej wykonania, przeto w wypadku trudności wykonania jej przed bilansem można — moim zdaniem — pracę tę odłożyć do zakończenia prac nad sporządzeniem bilansu za rok 1951.

Należy podkreślić, że uproszczony sposób odpisywania z ksiąg rachunkowych niedoborów (braków, manka) materiałowo-towarowych dotyczy wyłącznie lat 1944—1949. Natomiast z niedoborami ujawnionymi w wyniku inwentaryzacji w 1950 roku (i rzecz zrozumiała — w 1951 roku) należy postępować zgodnie z instrukcją CRS z dnia 31 października 1951 roku o ubytkach naturalnych i nadzwyczajnych (Zarządzenia dla spółdzielni nr 15/1951, poz. 213).

Oznacza to, że za lata 1950 i 1951 wszystkie inwentarze powinny być uzgodnione z księgami materiałowo-towarowymi, przy czym niedobory niezawinione (nadzwyczajne jak i w granicach norm) podlegają odpisaniu na straty w klasie 2 z zachowaniem odpowiednich przepisów, natomiast niedobory zawinione pokrywane są przez odpowiedzialnych za nie pracowników spółdzielni.

Kazimierz Mosiński

Tadeusz Siwkiewicz

Zastosowanie wyjątkowych zasad bilansowania w niektórych przedsiębiorstwach

W MONITORZE POLSKIM z roku 1951 pod poz. 1224 ogłoszona została uchwała Nr 521 Prezydium Rządu w sprawie zastosowania wyjątkowych zasad bilansowania w niektórych przedsiębiorstwach podległych Ministerstwu Handlu Wewnętrznego oraz Centralnemu Urzędowi Skupu i Kontraktacji.

Wymieniona uchwała przewiduje wiele udogodnień i uproszczeń na odcinku sporządzenia bilansów za lata 1949 i 1950 dla przedsiębiorstw wymienionych w tejże uchwale.

Do przedsiębiorstw objętych omawianą uchwałą należą: (1) Państwowa Centrala Handlowa w likwidacji, (2) była Dyrekcja Dystrybucji Centralnego Zarządu Przemysłu Mięsnego, (3) była Centrala Spółdzielni Mleczarsko-Jajczarskich, (4) były okręgi Polskich Zakładów Zbożowych, (5) Centrala Mięsna, (6) Centrala Ogrodnicza (niektóre jednostki).

Jak z powyższego wyliczenia wynika, liczba przedsiębiorstw uprawnionych do zastosowania wyjątkowych zasad bilansowania przewidzianych powyższą uchwałą jest nieznaczną. Nie widzimy

wśród przedsiębiorstw uprawnionych Centrali Rolniczej Spółdzielni z podległymi jej jednostkami.

Jasnym jest, że wskutek tego, ani gminne spółdzielnie, ani też PZGS-y nie mogą stosować zasad wyszczególnionych w omawianej uchwale. Nie znaczy to jednak, aby spółdzielnie pionu CRS nie były zainteresowane wspomnianą uchwałą. Przepisy bowiem tam zawarte pośrednio dotyczą również i jednostek podległych CRS.

Najważniejsze przepisy pośrednio dotyczące jednostek podległych CRS zawarte są w punkcie 2a/§1, które określają zasady dotyczące uzgodnienia sald wynikłych z rozliczeń z przedsiębiorstwami uspołecznionymi.

Punkt 2a/ § 1 brzmi: „nie uzgodnione salda rozliczeń z przedsiębiorstwami prowadzącym księgowość bieżąco, tj. posiadającymi zatwierdzone w trybie przepisany bilanse za odpowiedni okres gospodarczy, przyjęte będą w wysokości wynikającej z ich zapisów księgowych, nie uzgodnione zaś salda rozliczeń z przedsiębiorstwami uspołecznionymi, posiadającymi zaległości w pracach

rachunkowych, przyjęte będą w wysokości wynikającej z własnych zapisów księgowych“.

Z przytoczonego przepisu jasno wynika, że pośrednio odnosi się on do wszystkich jednostek podległych CRS, które w swoich księgach posiadają salda na kontach przedsiębiorstw wyżej wymienionych. Natomiast nie dotyczy on tych jednostek, które w swoich księgach nie posiadają żadnych kont wyżej wymienionych przedsiębiorstw.

Przytoczony wyżej przepis przynosi znaczne korzyści nawet przedsiębiorstwom pośrednio tylko zainteresowanym, do których zaliczyliśmy na wstępie jednostki podległe CRS. Korzyści te polegają przede wszystkim na zdecydowanym przyjęciu i potwierdzeniu sald przez zainteresowane strony bez uciekania się do mozolnych i kosztownych dociekań w wypadku zaistnienia różnic w zapisach księgowych.

Tym przepisem zostaną uporządkowane salda za ubiegłe okresy sprawozdawcze przynajmniej w stosunku do kilku kontrahentów, z którymi napotymano na trudności w uzgadnianiu zapisów księgowych.

Obecnie w świetle powyższego przepisu wymienione na wstępie przedsiębiorstwa obowiązane są przyjąć do własnych ksiąg salda wynikające

z ksiąg tych spółdzielni, które prowadzą księgowość bieżąco tj. posiadają sporządzone i zatwierdzone bilanse za uzgadniane okresy gospodarcze. W wypadku więc jeśli spółdzielnia otrzyma od wspomnianych przedsiębiorstw wyciąg z konta, względnie list w sprawie podania wysokości salda, powinna w razie niezgodności sald podać własne saldo z zaznaczeniem, że księgowość jest prowadzona bieżąco oraz, że bilans za dany okres został zatwierdzony.

Przy tym należy żądać potwierdzenia własnego salda.

Inaczej przedstawia się sprawa ze spółdzielniami, które posiadają zaległości za 1949 rok względnie 1950 rok i nie sporządziły bilansów za te okresy.

W stosunku do tych spółdzielni obowiązuje inny przepis, w myśl którego spółdzielnia taka obowiązana jest do przyjęcia salda wynikającego z ksiąg wyżej wymienionych przedsiębiorstw.

W związku z powyższą uchwałą należy we własnym interesie nawiązać kontakt z wyżej wymienionymi przedsiębiorstwami, aby dojść do wzajemnego potwierdzenia sald zgodnie z wyżej podanymi przepisami.

Tadeusz Siwkiewicz

Stanisław Karpiński

Kwartalne plany funduszu płac spółdzielni dla celów bankowej kontroli

W OSTATNIM numerze „Poradnika Rachmistrza i Planisty“ omówione zostały, wprowadzone przez Narodowy Bank Polski zmiany i uzupełnienia do obowiązującej obecnie instrukcji w sprawie kontroli funduszu płac. Zwrócono tam również uwagę na konieczność dokładniejszego niż dotąd planowania kwartalnych planów funduszu płac przede wszystkim dlatego, że w 1952 roku kontrolę naszych placówek przejmie Narodowy Bank Polski, który pod względem wydatków osobowych stawiać będzie większe niż dotąd wymagania, zarówno jeśli chodzi o formalną jak i merytoryczną stronę zagadnienia.

Następnie, ponieważ jest to już czwarty rok sprawowania kontroli płac przez banki, zrozumiałe jest, że prace w tym zakresie muszą się coraz bardziej udoskonalać. Mając to na uwadze, artykuł niniejszy poświęcony zostaje niektórym specjalnym zagadnieniom, występującym w codziennej praktyce pracowników zatrudnienia i płac.

Zauważono, że trzy zagadnienia należy szczególnie odpowiednio naświetlić, a mianowicie: 1) sposób obliczania płac przeciętnych, 2) współczynniki premiowania, 3) planowanie premii według różnych współczynników.

Występują one ostro szczególnie teraz, w związku z nowym regulaminem premiowania praco-

wników, zatrudnionych w biurach zarządów spółdzielni oraz w sklepach (patrz „Zarządzenia dla Spółdzielni“ Nr 16 z 1951 roku), który uprawnia pewne zespoły pracownicze, a nawet jednostki, do otrzymywania premii za wykonanie odcinkowych planów gospodarczych, a jednocześnie różniczkuje wysokość premii według tzw. współczynników, a mianowicie 1,0 i 0,8.

Plan funduszu płac układany był dotąd na jednym, ogólnym wzorze 3a—CRS. Od globalnej sumy wynagrodzenia pracowników, pobierających premię zmienną (zamieszczani są oni na 1 str. wzoru), obliczano 10% premii,

Ta metoda planowania nie uwzględniała trzech rzeczy: a) że pracownicy, w myśl wspomnianego wyżej regulaminu, otrzymywać będą premię za odcinkowe plany, b) że premię planować należy jedynie od płac podstawowych bez wszelkich stałych dodatków, c) że premię należy planować odrębnie dla pracowników, uprawnionych do jej otrzymywania według współczynnika 1,0 i odrębnie dla reszty, premiovanych wg współczynnika 0,8.

Pierwszy warunek mógł zostać spełniony jedynie w drodze podziału ogólnego planu funduszu płac pracowników pobierających premię zmienną, na plany odcinkowe.

Podstawą do rozbicia pracowników na grupy i ujęcia ich w tych planach był ten sam tytuł do

premi. W ten sposób, np. w gminnej spółdzielni, muszą być ujęci odrębnie w planie pracownicy każdego sklepu nawet wtedy, gdy w sklepie pracuje tylko jedna osoba, ponieważ każdy sklep ma swój odrębny plan obrotu, za który sprzedawcy otrzymują premię. Podobnie osobno są zaplanowani pracownicy zaopatrzenia, skupu, produkcji i usług itd.

W planach odcinkowych (jest to charakterystyczne) nie dzielimy pracowników na umysłowych i fizycznych oraz nie uwzględniamy ewentualnie tej okoliczności, że są oni zatrudnieni w różnych komórkach organizacyjnych. Za przykład tak pojętego planu odcinkowego, w którym podstawą łączącą w nim pracowników jest jedynie tytuł do premii, może posłużyć odcinkowy plan obrotu towarowego w PZGS.

Zgodnie z tym, co powiedziano wyżej, umieszczamy w nim wszystkich pracowników działu handlowego — umysłowych i fizycznych oraz pracowników sekcji usług transportowych.

Zarówno bowiem pierwsi jak i drudzy otrzymują premię za wykonanie planu obrotu towarowego. W związku z tym należy zwrócić uwagę, że banki wykonanie płac stałych (pensje zasadnicze plus dodatki funkcyjne i ewentualnie lokalne) kontrolować będą w oparciu o plan ogólny, w którym mamy dokładny podział na pracowników umysłowych i fizycznych, natomiast premię kontrolować będą w oparciu o plany odcinkowe.

W tych ostatnich, jak łatwo zauważyć, będą występować pracownicy o różnym wynagrodzeniu. Celem zaplanowania premii, musimy te wszystkie pobory sprowadzić do jednej liczby, którą w danym wypadku będzie średnia ważona płac wszystkich pracowników.

Obliczamy ją następująco: Ilość pracowników zaszeregowanych do tej samej grupy wynagrodzenia mnożymy przez odpowiadającą tej grupie stawkę płac. Sumę powstałych stąd iloczynów dzielimy następnie przez ogólną ilość pracowników. Otrzymany wynik stanowi przeciętną płacę — którą jest średnia ważona. Zróbmy przykład, zakładając, że: a) 1 pracownik zarabia 300 zł, b) 2 pracowników zarabia po 400 zł, c) 3 pracowników zarabia po 500 zł, d) 1 pracownik zarabia 700 zł, e) 4 pracowników zarabia po 550 zł.

Zgodnie z podanym wyżej określeniem, płacę przeciętną (obliczoną w danym wypadku systemem średniej ważonej) otrzymujemy z przeprowadzenia następującego działania:

$$\begin{aligned} 1 \times 300 &= 300 \\ 2 \times 400 &= 800 \\ 3 \times 500 &= 1500 \\ 1 \times 700 &= 700 \\ 1 \times 550 &= 2200 \end{aligned}$$

Razem 5500

Płaca przeciętna wynosi 500 zł (5500 : 11)

Mając odpowiedź na zagadnienie z punktu pierwszego (obliczanie płac przeciętnych) przejdźmy następnie do współczynników premiowania (punkt 2)

Współczynnik premiowania jest to liczba przez którą przemnażamy przyznaną w procentach premię.

W regulaminie premiowania dla gminnych spółdzielni i PZGS występują tylko dwa współczynniki, a mianowicie 1,0 i 0,8.

Niektóre jednak regulaminy ustanawiają ich więcej, np. 1,4; 1,0; 0,8 i 0,6. Jeśli dla przykładu przyjmiemy, że pewnej jednostce gospodarczej przyznano 30% premii, jej wysokość dla pracowników premiowanych według współczynnika 1,4 wyniesie 42% ($30 \times 1,4$), dla premiowanych według współczynnika 1,0 wyniesie 30% ($30 \times 1,0$); dla premiowanych według współczynnika 0,8 wyniesie 24% ($30 \times 0,8$), zaś dla premiowanych według współczynnika 0,6 wyniesie 18% ($30 \times 0,6$).

W naszych warunkach pracownicy gminnej spółdzielni i PZGS otrzymaliby w danym wypadku premię 30 i 24%, ponieważ, jak wspomniano, w regulaminie występują tylko dwa współczynniki, a mianowicie 1,0 i 0,8.

Przechodzimy z kolei do 3 punktu postawionego na wstępie, a mianowicie planowania premii według współczynników 1,0 i 0,8.

Posłużmy się podanym wyżej przykładem, w którym 11 pracowników zarabia łącznie 5500 zł, zakładając jednocześnie, że w tej sumie mieszczą się jedynie płace podstawowe bez żadnych dodatków.

Załóżmy również, że pracownicy z punktu a, b i c mają współczynnik 0,8; a pracownicy z punktu d i e — współczynnik 1,0.

W punktach a, b i c mamy razem 6 pracowników, a przypadający na nich fundusz płac (według płac przeciętnych 500 zł) wynosi 3000 zł. Obliczona od tej sumy premia 8% (według współczynnika 0,8) daje kwotę 240 zł.

Dla pozostałych 5 pracowników z punktu d i e przypada 2500 zł (według płacy przeciętnej 500 zł) a 10% premii (współczynnik 1,0) daje sumę 250 zł. Razem premia wynosi 490 zł.

Gdybyśmy nie uwzględnili okoliczności, że 6 pracowników premiowanych jest według współczynnika 0,8 i obliczyli premię pełną, jaka przypada za wykonanie planu w 100% (tzn. w wysokości 10%) wyniosłaby ona o 60 zł więcej, dając sumę 550 zł. Różnica 60 zł jest w danym wypadku niewielka. Wzrośnie ona jednak przy przyznawaniu premii wyższej od planowanej nie mówiąc już o tym, że pracowników premiowanych wg współczynnika 0,8 będzie o wiele więcej.

Ktoś może rzucić uwagę, czy zarzut, że planowanie premii według współczynników od jednej płacy przeciętnej zamiast od płac przypadających dla każdego pracownika jest niedokładne. Istotnie, suma premii obliczona jednym i drugim sposobem wykazuje pewne różnice. Są one jednak niewielkie i dla bankowej kontroli funduszu płac nieistotne. Korzyści natomiast osiągnięte przy planowaniu premii podanym wyżej sposobem są duże: polegają na skróceniu czasu pracy i oszczędności papieru. Z tych względów należy planować premię, biorąc za podstawę płacę prze-

ciętną, tym bardziej, że fundusz płac jest na przeciętnych zbudowany, a następnie, że błędy, jakie stąd wynikną są minimalne i na podstawie Instrukcji Narodowego Banku Polskiego, o kontroli funduszu płac, będą honorowane przez banki.

Wyjaśniamy to na przykładzie.

Premia obliczana z osobna dla grupy pracowników o tej samej płacy zasadniczej wyniesie:

dla prac. z punktu (a) — 24 zł. ($300 \times 8\%$)
dla prac. z punktu (b) — 64 zł. ($800 \times 8\%$)
dla prac. z punktu (c) — 120 zł. ($1500 \times 8\%$)
dla prac. z punktu (d) — 70 zł. ($700 \times 10\%$)
dla prac. z punktu (e) — 220 zł. ($2200 \times 10\%$)

Razem premia = 498 zł.

Różnica pomiędzy wynikiem z pierwszego sposobu planowania, a wynikiem obecnym wynosi zaledwie 8 zł.

Załóżmy teraz, że pracownikom omawianej grupy za wykonanie planu obrotu w 110% przyznano 30% premii. Przy systemie planowania w oparciu o płacę przeciętną premia wyniesie 720 zł dla pracowników premiowanych wg współczynnika 0.8 i 750 zł dla pracowników premiowanych wg współczynnika 1.0. Razem 1470 zł.

Oczywiście w listach płac zostanie obliczona premia z osobna dla każdego pracownika od jego płacy zasadniczej. W sumie wyniesie ona 1494 zł dając różnicę 24 zł. Różnicy tej nie musimy bankowi wyjaśniać i uzasadniać jej powstania, ani tym bardziej zmieniać z tych przyczyn plan funduszu płac. Bank obowiązany jest ją honorować i ogólne (ewentualne) przekroczenie pomniejszyć o sumę 24 zł. Istnieje bowiem przyjęta przez Narodowy Bank Polski zasada, że każde przekro-

czenie premii jest uznawane przez bank, o ile mieści się ono w tzw. 5% marży tolerancyjnej.

Marża tolerancyjna jest to suma, wynosząca 5% od planowanego, stałego, skorygowanego funduszu płac pracowników administracyjnych, pobierających premię zmienną.

W naszym przykładzie stały fundusz płac pracowników administracyjnych wynosi 5500 zł. Założmy, że po skorygowaniu wynosi on tylko 5000 zł; 5% od sumy 5000 wynosi 250 zł. Przekroczenie premii — 24 zł — mieści się całkowicie w sumie 250 i dlatego bank nie może w żadnym wypadku potrącić placówce kwoty przekroczenia wynoszącej 24 zł.

Gdyby można było przypuścić, że przekroczenie w premii wynosi więcej niż 250 zł, bank potrąciłby w tym wypadku tylko nadwyżkę, a sumę 250, równającą się marży tolerancyjnej, honorowałby zawsze.

Oczywiście, różnice pomiędzy planowaną i faktycznie wykonaną premią, powstałe jedynie ze sposobu planowania w oparciu o płacę przeciętną, nigdy nie będą tak wysokie, by nie mieściły się w marży tolerancyjnej.

Co więcej, przy niewielkiej liczbie osób, ujętych w odcinkowym planie i przy małych różnicach pomiędzy wynagrodzeniami, przekroczenia nie wystąpią w ogóle.

Przypominamy, że z kwestią obliczania marży tolerancyjnej i sposobem likwidowania przekroczeń w części zmiennej funduszu płac, można dokładnie się zapoznać w artykule, omawiającym to zagadnienie, zamieszczonym w numerze 10(14) „Poradnika Rachmistrza i Planisty” z 1951 roku.

Stanisław Karpiński

Nikanor Kuźmiński

Kilka uwag o wskaźnikach ekonomicznych występujących w PZGS i GS

JEDNOSTKA planująca sporządza swoje plany gospodarcze w oparciu o wytyczne przekazane jej przez jednostkę nadrzędną. Gminna spółdzielnia otrzymuje wytyczne od PZGS, a PZGS od Oddziału Okręgowego CRS.

Jednostka planująca, kierując się możliwościami gospodarczymi swego terenu oraz jego potrzebami powinna sporządzić taki plan, by był on możliwie jak najbardziej właściwy dla danego terenu i ludności na tym terenie zamieszkalej, jak najbardziej dostosowany do potrzeb terenu i jej ludności.

Plany gospodarcze będą realne i właściwe wówczas tylko, jeżeli wytyczne do tych planów będą wynikać z możliwości i potrzeb gospodarczych danego terenu.

W pionie CRS podstawowymi planami gospodarczymi są plany skupu, dystrybucji towarowej oraz plany produkcji zakładów przetwórczych prowadzonych przez GS.

Plany skupu sporządzane przez PZGS w skali powiatu lub przez GS dla swojej gminy będą realne oraz prawidłowe w swoim założeniu wówczas, jeżeli wytyczne do planu skupu, mówiące o ilości i asortymencie skupu wynikać będą z bilansu rolniczego produktów rolnych (z bilansu rolnego sporządzonego dla każdego artykułu wynika nadwyżka towarowa do skupu).

Plany dystrybucji towarów przemysłowych będą właściwe wówczas jeżeli uwzględniać będą zapotrzebowania ludności oraz miejscowych zakładów produkcyjnych lub innych konsumentów zbiorowych tak w zakresie ilości jak i asortymentu towarowego.

Plany produkcji realne będą i właściwe wówczas, jeżeli wytyczne do tych planów uwzględniać będą zdolności produkcyjne danych zakładów, możliwości zaopatrzenia materiałowego oraz przydatności lub użyteczności wytwarzanego produktu.

Jak widzimy każdy plan ma odmienne założenia gospodarcze, odmienne cele i inne możliwości wykonawcze.

Przed przystąpieniem do sporządzenia planu jednostka planująca, jak zaznaczyliśmy na wstępie, musi przeprowadzić szereg badań w zakresie ustalenia potrzeb i możliwości wykonawczych danego terenu. Wyniki tych badań rejestrujemy tzw. wskaźnikami ekonomicznymi.

Wskaźniki ekonomiczne wyrażają w cyfrach absolutnych oraz procentowych możliwości produkcyjne danego terenu, dane dotyczące struktury gospodarczej terenu, urządzeń gospodarczych oraz stanu ludności.

Mając należyte rozpoznanie struktury gospodarczej terenu, jej potrzeb, kierunku rozwoju — inaczej mówiąc, opierając się na wskaźnikach ekonomicznych danego terenu, możemy opracować właściwe i realne plany gospodarcze.

PZGS i GS przeprowadzają badania w zakresie wykonywanych przez nich zadań na odcinku skupu, dystrybucji i produkcji.

PZGS w skali powiatu a GS w skali gminy — przy czym PZGS jako jednostka nadrzędna powinien dysponować nie tylko wskaźnikami ogólnopowiatowymi lecz i ważniejszymi wskaźnikami poszczególnych gmin, a to dla celów należytej rejonizacji planów gospodarczych lub wytycznych do planów.

Badania, dotyczące sytuacji gospodarczej terenu, są nieodzownym warunkiem prawidłowego ustalania zadań planowanych dla tego terenu oraz warunkiem planowania właściwego jego rozwoju.

Poniżej podajemy szereg podstawowych punktów gospodarczych odnośnie których komórki terenowe pionu CRS powinny zebrać dane. Dane te stanowić będą bazę wyjściową do planowania dla tych komórek na odcinku skupu, dystrybucji i produkcji.

I. Obszar powiatu lub gminy

	1951	1952	1953
Obszar ogółem			
w tym — obsiewy:			
pszenica			
żyto			
i t.d.			

Wykaz ziemi z podziałem na użytki rolne oraz obsiewy pozwala nam stwierdzić jaka jest produkcja rolna danego terenu.

Jeżeli od produkcji odliczymy potrzeby własne terenu na artykuły rolne — ustalimy nadwyżkę do skupu.

Nadwyżkę do skupu możemy już obliczyć na podstawie produkcji globalnej oraz towarowości danego artykułu. (Towarowością przy produktach rolnych nazywamy stosunek procentowy nadwyżki skupowanej do produkcji globalnej).

Wskaźnik towarowości winien być ustalany z roku na rok na podstawie osiągniętej produkcji i zrealizowanego skupu.

Jeżeli np. GS w ciągu 2 czy 3 lat osiągnęła dla żyta wskaźnik towarowości 18%, to możemy przypuszczać, że i w następnym roku wskaźnik towarowości dla żyta będzie się kształtował podobnie (jeżeli nie zajdzie zmniejszenie obsiewów czy zmiany w przeciętnym urodzaju lub polityce hodowlanej zwierząt).

Orientacyjną nadwyżkę do skupu jednostka planująca musi obliczyć w sposób następujący przykładowo:

obszar obsiewu żytem	— 24.000 ha
przeciętny zbiór z 1 ha	— 13.5 q
produkcja brutto	— 324.000 q
wskaźnik towarowości	— 18%

Orientacyjna nadwyżka do
skupu — 58.320 q

Obszar ziemi użytkowanej rolniczo jest jednocześnie podstawą do ustalenia zapotrzebowania szeregu artykułów, potrzebnych do prowadzenia gospodarstwa rolnego — jak nawozy sztuczne, nasiona, narzędzia rolnicze.

II. Ilość pogłowia zwierzęcego

	1951	1952	1953
1. Konie			
2. Bydło rogate			
3. Trzoda chlewna			

Ilość pogłowia zwierzęcego jest podstawą do ustalenia skupu zwierząt oraz planu dystrybucji niektórych artykułów (pasze, podkowy, łańcuchy itd).

Towarowość w produkcji roślinnej jest ustalana w procentach w stosunku do produkcji brutto. W produkcji zwierzęcej natomiast najpierw ustalana jest produkcja brutto — czyli globalny przyrost pogłowia. Produkcję brutto określić możemy w procentach do stanu pogłowia.

Jeżeli od produkcji brutto odejmujemy zużycie własne producenta otrzymujemy nadwyżkę towarową do skupu. Produkcja brutto np. przy trzodzie chlewniej wynosi od 80% do 120%, przy bydle rogatym 12—15% stanu pogłowia.

Jednostka planująca winna zaobserwować jak kształtują się wskaźniki produkcji brutto przy poszczególnych rodzajach zwierząt na jej terenie.

III. Ilość gospodarstw

	1951	1952	1953
a) indywidualnych			
b) spółdzielni produkcyjnych			
c) PGR			

Ilość gospodarstw, ich wielkość jest podstawą do ustalania zapotrzebowania szeregu artykułów przemysłowych. W stosunku do liczby gospodarstw indywidualnych obliczamy zapotrzebowanie na narzędzia i maszyny mniejsze.

Zmiany na odcinku liczby gospodarstw mówią o zmianie struktury gospodarczej na wsi. Maleje liczba gospodarstw indywidualnych, rośnie licz-

ba spółdzielni produkcyjnych, maleje zapotrzebowanie na maszyny i narzędzia małe, a rośnie zapotrzebowanie na maszyny i narzędzia duże.

Ilość gospodarstw dla celów handlowych może być utożsamiana z liczbą rodzin. Na rodzinę możemy obliczać zużycie nafty świetlnej.

IV. Ludność powiatu lub gminy

	1951	1952	1953
Ludności ogółem			
w tym: miejska			
wiejska			
wiejska — rolnicza			
nierolnicza			
w tym kobiet			
dzieci w wieku			
szkolnym			

Liczba ludności jest podstawowym elementem do planowania dystrybucji towarowej. Zaopatrzenie ludności planujemy w oparciu o normy spożycia na jednostkę.

Ludność miejską w naszym zestawieniu ujmujemy tylko tę, która jest zaopatrywana przez sklepy GS. Podział ludności wiejskiej na rolniczą i nierolniczą potrzebny jest poto, by lepiej zróżniczkować zapotrzebowanie towarowe.

Dla tychże celów zróżniczkowania zapotrzebowania towarowego potrzebne jest ustalenie liczby mężczyzn, kobiet i dzieci.

Liczba ludności jest niezbędna przy ustalaniu bilansów rolniczych dla poszczególnych artykułów — a mianowicie w oparciu o liczbę ludności ustalamy spożycie artykułów rolniczych.

V. Ilość zakładów produkcyjnych i gospód zaopatrywanych przez jednostkę planującą

	1951	1952	1953
Masarnie			
piekarnie			
wytwórnie wód gazowych			
młyny			
gospody			

Ilość zakładów jest podstawą do ustalenia masy towarowej na tzw. pulę pozarynkową. Zakłady produkcyjne muszą być zaopatrzone w potrzebny do produkcji surowiec oraz różne środki techniczne. Zaopatrzenie zakładów w surowiec i środki techniczne ujęte jest planem zaopatrzenia materiałowego. Ustalone zaopatrzenie materiałowe winno być ujęte w absolutnych cyfrach oraz procentach w stosunku do zapotrzebowania ogólnego.

Jednocześnie zakłady produkcyjne są podstawą do ustalenia planów produkcji na danym terenie.

Jednostka planująca winna gromadzić absolutne cyfry dotyczące wykonania produkcji — globalnie z całego podległego sobie terenu i w rozbiciu na poszczególne zakłady.

VI. Masa ze źródeł zdecentralizowanych

Komórka planująca winna gromadzić dane o zakupie towarów ze źródeł miejscowych. Należy ustalić jakie artykuły i jaką ilość placówką może nabyć ze źródeł miejscowych poza przydziałem ze źródeł scentralizowanych.

VII. Sieci punktów sprzedaży detalicznej i skupu

	1951	1952	1953
a) sklepy mieszane			
sklepy branżowe			
i t. d. (wymienić jakie)			
b) punkty skupu			
(wymienić jakie)			

Dane o ilości punktów sprzedaży detalicznej jak i punktów skupu mówią nam, czy plan dystrybucji i skupu ze strony sieci nie napotyka na trudności.

Wskaźnikiem właściwego stosunku sieci do planu dystrybucji lub skupu jest obrót na 1 punkt sprzedaży detalicznej względnie punkt skupu, zabezpieczający prawidłowość dystrybucji i skupu.

VIII. Ilość i pojemność magazynów towarowych i skupu

	1951		1952		1953	
	ilość	poj.	ilość	poj.	ilość	poj.
a) magazyny towarowe						
b) magazyny skupu						

Pojemność magazynów towarowych i magazynów skupu winna całkowicie zabezpieczać wykonanie planów dystrybucji i skupu.

Jeżeli jednorazowe zmagazynowanie masy towarowej, wymaga większego pomieszczenia niż pojemność magazynów, to mówi nam o konieczności inwestycji na tym odcinku.

IX. Tabor własny

Dobrze funkcjonujący transport jest nieodzowny dla prawidłowego krążenia towarów. Koszta transportu nie mogą jednak rosnać nieograniczenie lecz winny się mieścić w ramach limitów kosztów nakazanych.

Placówka winna zbadać jaki procent kosztów stanowi transport w stosunku do kosztów ogólnych i śledzić kształtowanie się wskaźnika kosztów transportu na tle kształtowania się kosztów ogólnych i dążyć, w myśl zasad oszczędności, do kompresji (zmniejszenia) kosztów.

Wszystkie powyższe dane ujmujemy porównawczo w stosunku tak do okresu ubiegłego jak i przyszłego. Daje to nam pogląd zarówno co do

dynamiki osiągniętej, jak i tym samym daje podstawę do planowania dynamiki na przyszłość.

Dane dotyczące stanu i rozwoju poszczególnych wskaźników ekonomicznych muszą być gromadzone przez komórki planistyczne tak GS jak i PZGS, a przede wszystkim w PZGS, który sprawuje opiekę nad gminnymi spółdzielniami oraz wykonuje w stosunku do nich funkcje kierownicze. Dane dotyczące stanu gospodarczego terenu (powiatu czy gminy) najlepiej przechowywać w specjalnej teczce zatytułowanej „dane gospodarcze” lub „wskaźniki ekonomiczne”

W Związku Radzieckim dla celów planowania terenowego prowadzone są tzw. metryki terenowe, zawierające dane o stanie i rozwoju wszelkich elementów gospodarczych oraz ludności.

Planowanie nie może opierać się wciąż na jednakowych podstawach gospodarczych. Zachodzi konieczność, by dane gospodarcze stanowiące podstawę do planowania były wciąż aktualizowane i uzupełniane. Tylko wówczas spełnią one swoją rolę przy planowaniu gospodarczym.

Nikanor Kuźmiński

Władysław Zmora

O zasadach rozliczeń za dostawy, usługi i roboty między jednostkami gospodarki uspołecznionej

Z DNIEM 1 STYCZNIA 1952 r. weszła w życie Uchwała Prezydium Rządu z dnia 12 grudnia 1951 r. o zasadach rozliczeń za dostawy, usługi i roboty między jednostkami gospodarki uspołecznionej. Z dniem tym przestała obowiązywać KERM z dnia 20 maja 1947 wraz z jej późniejszymi zmianami w sprawie rozliczeń za dostawy i usługi między przedsiębiorstwami państwowymi a innymi jednostkami gospodarki uspołecznionej.

Nowe przepisy wprowadzają daleko idące zmiany na odcinku rozliczeń — zmiany zresztą konieczne z uwagi na rozwój samego życia gospodarczego oraz na duże doświadczenie nabyte w tym okresie na odcinku rozliczeń.

Jednostki gospodarujące okrzepły finansowo i gospodarczo na tyle, że nowa Uchwała mogła obieg środków obrotowych przyspieszyć.

Nadto praktyka wykazała, że jednostki gospodarujące usługowe o charakterze publicznym nie mogą być zostawiane w rozliczeniach za usługi na uboczu, gdyż powodowało to często gwałtowne zakłócenia ich normalnej działalności, a niekiedy nawet hamowanie tejże działalności. Aby takie przedsiębiorstwa usługowe o znaczeniu publicznym mogły kontynuować swoją działalność bez zakłóceń uchwała z 12 grudnia 1951 roku wprowadza uprzywilejowane warunki dla ich rozliczeń z odbiorcami usług.

Uchwała z 12 grudnia 1951 roku wprowadza również zmiany w kierunku obrony interesów dostawcy przez zapewnienie mu ekwiwalentu w postaci odsetek karnych przy nieterminowym wykupnie faktury przez odbiorcę. Chroni również odbiorcę przed niesumiennym dostawcą przez to, iż zmusza dostawcę do przedkładania przy żądaniu zapłaty kopii faktury. Kopia faktury pozwoli odbiorcy zorientować się, czy towar odpowiada jego zamówieniu.

Rozliczenia z robót w zakresie inwestycji i kapitalnych remontów są wprowadzane objęte inkasem

w formie nakazów zapłat, jednak z uwagi na inne terminy, uregulowane są odrębną Uchwałą Prezydium Rządu.

Podstawą do rozliczeń według zasad Uchwały Prezydium Rządu z dnia 12.XII.1951 roku pozostaje nadal faktura za dokonane dostawy, usługi, i roboty.

Dostawca (wykonawca) za dokonaną dostawę (usługę) wystawia fakturę najpóźniej w 3 dni robocze po dokonaniu dostawy.

Za wykonanie dostawy (usługi) uważa się datę: (a) wysyłki towaru przez dostawcę, (b) odbioru towaru przez odbiorcę, (c) wykonania usługi, (d) okresowego obliczenia przy dostawach (usługach) okresowych.

Dostawca (wykonawca) winien datę wykonania zamówienia podać w fakturze — przy czym fakturę winien przesłać odbiorcy listem poleconym w terminie przewidzianym dla wystawienia faktury. Zaliczki względnie przedpłaty są niedopuszczalne.

Dostawca obowiązany jest oznaczać (np. stemplem na żądaniu zapłaty i fakturze rodzaj środków finansowych, napisem „eksploatacja”, „inwestycja”, „kapitałny remont”.

Formy rozliczeń przewidziane przez Uchwałę: (I) Rozliczenia inkasowe: (a) akceptowe, (b) bezakceptowe, (II) Inne rozliczenia.

Rozliczenia akceptowe.

Rozliczenia inkasowe w formie akceptowej polegają na wyrażeniu zgody przez płatnika zapłacenia należności z jego środków finansowych.

Na podstawie faktury dostawca (wykonawca) wypełnia żądanie zapłaty (listę inkasową) i składa je do swego banku najpóźniej następnego dnia roboczego po terminie przewidzianym dla wystawienia faktury (najpóźniej w czwartym

dniu od wysyłki towaru). Żądanie zapłaty winno być wypełnione pismem maszynowym, względnie wyjątkowo czytelnie ołówkiem kopiowym.

Żądanie zapłaty wystawia się w pięciu egzemplarzach (I—IV i W). Na pierwszym egzemplarzu żądania zapłaty powinno figurować oświadczenie wystawcy, stwierdzające datę przesłania oryginału faktury z dokumentami wysyłkowymi listem poleconym do odbiorcy. Do kopii żądania „W” winna być dołączona kopia faktury (przy realizacji kredytów inwestycyjnych dwie kopie faktur). W przypadku opóźnienia w złożeniu do banku żądania zapłaty (powyżej czterech dni) dostawca nie może korzystać z kredytu inkasowego.

Po upływie 30 dni rozliczenie następuje poza inkasem — w drodze czeku względnie polecenia przelewowego. W uzasadnionych przypadkach bank dostawcy może zezwolić na złożenie żądania zapłaty po upływie 30 dni, na prośbę wystawcy.

Najniższa suma rozliczeń w formie akceptowej wynosi 900 zł dla jednego żądania. Żądanie zapłaty może jednak obejmować kilka rachunków z tym jednak, że żaden rachunek nie może opiewać na kwotę niższą aniżeli 101 zł — nadto musi być płatne w tym samym banku przez tego samego płatnika i z tego samego rodzaju środków finansowych.

Żądanie zapłaty przedstawia się bankowi przy tzw. wykazach żądań zapłaty (w dwóch egzemplarzach — oryginał pozostaje w banku, kopia wraca z banku do wystawcy). Wykazy żądań powinny być numerowane chronologicznie od liczby „1” — żądania zapłaty oznacza się natomiast bieżącym numerem wykazu żądań, łamanym przez kolejny numer żądania zapłaty wypisany na odwrocie wykazu żądań. Przykład: wykaz żądań zapłaty nr 10 zawiera 12 żądań zapłaty (1—12), na odwrocie wykazu numeracja żądania zapłaty będzie 10/1. . . . 10/7. . . . 10/12.

Terminy akceptu

Płatnikowi przysługuje trzydniowy termin akceptu (poprzednio 5 dni), przy czym nie jest wymagane wyrażenie zgody na piśmie, przyjęta jest forma akceptu milczącego, który uprawnia bank do uregulowania należności wynikającej z żądania zapłaty ze środków finansowych płatnika.

Trzydniowy termin akceptu obejmuje dni robocze i biegnie od następnego dnia po dacie wysłania przez bank wezwania do zapłaty. Termin ten dla jednostek oddalonych znacznie od banku może być przez bank przedłużony do dnia pięciu na wniosek płatnika.

Odmowę akceptu składa płatnik do swego banku na piśmie, zawiadamiając o tym równocześnie dostawcę.

Odmowa akceptu może być: (1) całkowita, (2) częściowa.

Odmowa całkowita następuje: (a) jeżeli umowy między stronami przewidują całkowitą odmowę akceptu, (b) gdy odbiorca nie zamawiał towaru (usługi, roboty), (c) gdy towar (usługi, roboty) jest już zapłacony, (d) gdy towar do-

starczono w całości nieodpowiedni co do jakości i z istotnymi wadami, (e) gdy dostarczono towar w całości nieskompletowany, (f) gdy brak standardu w całości dostarczonego towaru, (g) gdy towar przedadresowano w drodze na innego odbiorcę.

Odmowa częściowa następuje: (a) gdy dostawca nie zastosował cen ustalonych cennikiem, umową lub w inny sposób prawny, (b) gdy nadesłano towar w ilości większej niż przewidziano w umowie, (c) gdy nadesłano towar obok zamówionego — niezamówiony, (d) gdy zachodzi błąd rachunkowy w żądaniu zapłaty, (e) gdy towar dostarczony jest w części nieodpowiedni co do jakości, nieskompletowany, względnie brak zachowania standardu.

Dni pocztowe jakie dolicza się w terminie obiegu dokumentów wynoszą — w obrocie zamiejscowym 2 dni, w obrocie miejscowym 1 dzień; gdy bank wystawcy jest równocześnie bankiem płatnika dni pocztowych nie dolicza się.

Do obowiązków banku należy kontrola składowanych do inkasa żądań zapłaty pod względem formalnym, a więc czy rubryki żądań zapłaty zostały przez dostawcę właściwie wypełnione, czy złożone dokumenty nadają się do inkasa w trybie rozliczeń niniejszej Uchwały, czy dotyczą pretensji z dostaw, usług i robót. Braki formalne w żądaniach zapłaty mogą być powodem nieprzyjęcia ich przez bank.

Kary za zwłokę

Odmienne aniżeli dotychczas, Uchwała nakłada na bank obowiązek pobierania kar za zwłokę od żądań zapłaty niepokrytych w terminie z braku środków finansowych u płatnika na rzecz dostawcy.

Kary jakie oblicza bank z urzędu od sumy przeterminowanego żądania zapłaty, zaokrąglonej do pełnych tysięcy złotych wynoszą 0,05% dziennie co stanowi około 18% w stosunku rocznym.

Najniższa kwota kary za zwłokę od jednego żądania zapłaty wynosi zł 10 — a więc np. sumę kary wynoszącą z obliczenia zł 7 zaokrągla się do kwoty zł 10.

Kary za zwłokę oblicza się przy akceptowej formie rozliczeń od następnego dnia roboczego po terminie zapłaty (po trzydniowym terminie akceptu) aż do dnia zapłaty włącznie. Przykład: termin akceptu przypada na sobotę dnia 12.I. 1952 r. zapłata następuje dnia 19.I.1952 — ilość dni do obliczenia kary za zwłokę wynosi 6 (13.I; niedziela nie liczy się).

Forma akceptowa rozliczeń jest normalnym sposobem wyrównania należności za dostawy i usługi między dostawcami a odbiorcami. Chwilowo nie obowiązuje ona w rozliczeniach między PZGS a GS, jednak według informacji NBP, zostanie w najbliższej przyszłości rozciągnięta również na wymienione jednostki, dlatego jednostki te powinny się zapoznać z nią jak najszybciej.

Przepisy podane wyżej, a odnoszące się do formy akceptowej żądania zapłaty mają również zastosowanie do bezakceptowej formy rozliczeń z wyjątkiem:

(1) Żądania zapłaty nie wymagają akceptu i są płatne natychmiast tzn. bank obciąża rachunek płatnika w tym samym dniu lub najdalej w następnym dniu roboczym.

(2) Żądanie zapłaty dotyczyć może jedynie opłat pocztowych, telekomunikacyjnych i radiowych.

(3) Żądanie zapłaty składa się z czterech części — część „W” (wezwanie płatnika) nie występuje, kopię faktury dołącza dostawca do egzemplarza III, który otrzymuje płatnik z banku po uiszczeniu należności.

(4) Najniższa suma rozliczeń w formie bezakceptowej wynosi zł 250 dla jednego żądania zapłaty. Jedno żądanie zapłaty może obejmować kilka faktur, jednak na kwoty ponad 100 zł każda; łączna jednak suma umieszczona na żądaniu zapłaty nie może być niższa niż 250 zł.

(5) Przy bezakceptowych rozliczeniach kara za zwłokę oblicza się od następnego dnia roboczego po otrzymaniu przez bank płatnika żądania zapłaty.

Inne rozliczenia

Rozliczenia z tytułu dostaw, usług i robót: (a) o wartości nie przekraczającej 100 zł regulowane są gotówką lub przekazami pocztowymi; (b) powyżej 100 zł do 900 zł (250 zł przy rozliczeniach w formie bezakceptowej) powinny być regulowane czekami, poleceniami przelewu, przekazami pocztowymi lub za pobraniem, zaś w rozliczeniach miejscowych również gotówką.

Rozliczenia te mogą być realizowane także

w drodze nakazu zapłaty a mianowicie jak podano wyżej, jeśli dostawca ma kilka faktur o wartości każda ponad 100 zł, a o łącznej wartości co najmniej 900 zł w stosunku do tego samego płatnika. Oczywiście żądanie zapłaty odnośnie wszystkich faktur winno być złożone przed upływem 30 dni kalendarzowych od terminu przewidzianego dla wszystkich faktur.

Należności punktów sprzedaży detalicznej, reklamacje z tytułu dostaw, usług i robót z tytułu narzutów dla jednostek nadrzędnych itd. powinny być regulowane: (a) do 900 zł gotówką, przekazami pocztowymi, poleceniami przelewu i za pobraniem (jak wyżej pod punktem a i b), (b) ponad 900 zł — poleceniem przelewu i czekami. Dotyczy to również należności, których bank nie przyjął do inkasa z uwagi na upływ terminu przewidzianego dla wystawienia faktur (ponad 30 dni).

Z przepisami powyższymi winny się zapoznać niezwłocznie PZGS, jak również GS.

Szczególną uwagę zwraca się na przepisy o karach za zwłokę. Wysokie odsetki kar, które będą przez bank naliczane automatycznie w wypadku łamania zasad finansowych przez płatnika, mogą mieć decydujący wpływ na koszty, a zatem na rachunek wyników.

Dla orientacji wyjaśnia się, iż mogą niekiedy zachodzić wypadki nieuzasadnionego obciążania spółdzielni karami za zwłokę. Będzie to miało miejsce wtedy, gdy mimo, iż konto operacyjne płatnika będzie wykazywało saldo kredytowe, bank nie ureguje należności w terminie, a potem obciąży płatnika karami za zwłokę. W tym wypadku płatnik może dochodzić zwrotu nieśłusznie pobranych od niego kar. O zwrocie decyduje Centrala banku.

Władysław Zmora

INFORMACJE

Zwolnienie niektórych wynagrodzeń od podatku

W Monitorze Polskim Nr. A-49 z 1951 r. pod pozycją 648 zostało ogłoszone zarządzenie Ministra Finansów z dnia 6 czerwca 1951 roku w sprawie całkowitego lub częściowego zwolnienia niektórych wynagrodzeń od podatku od wynagrodzeń.

Zwolnieniom, które poniżej zostaną podane, podlegają jedynie wynagrodzenia wypłacane przez władze i urzędy państwowe, przedsiębiorstwa państwowe i pod zarządem państwowym, instytucje prawa publicznego, organizacje zawodowe, polityczne i społeczne, CZS, centralne spółdzielnie, centralne spółdzielczo-państwowe oraz spółdzielnie.

Zwolnienie całkowite

I. Od dnia 1 czerwca 1951 roku zwalnia się od podatku od wynag-

rodzeń następujące świadczenia pieniężne:

(1) Zapomogi rodzinne i losowe, w szczególności z tytułu choroby lub nieszczęśliwego wypadku pracownika albo członka jego rodziny, kradzieży, pożaru lub powodzi;

(2) jednorazowe zapomogi ślubne, porodowe i pogrzebowe, stanowiące nadwyżkę ponad kwotę 450 zł, zwolnione od podatku na mocy art. 5 ust. 1 pkt. 11 ustawy z dnia 4.II.1949 r. o podatku od wynagrodzeń (Dz.U.R.P. nr 7, poz. 41) jeżeli zapomogi te udzielane są w okresie trzech miesięcy przed zdarzeniem lub po zdarzeniu;

(3) odprawy pośmiertne po zmarłych pracownikach;

(4) dodatki uzasadnione specjalnymi kwalifikacjami i warunkami

pracy, wypłacane pracownikom związków zawodowych na podstawie uchwały sekretariatu Centralnej Rady Związków Zawodowych;

(5) otrzymywane od spółdzielni przez pozostających z nimi w stosunku umowy o pracę lekarzy: domowych, specjalistów i dentystów — przyjmujących ubezpieczonych we własnym mieszkaniu, ryczałty na utrzymanie gabinetu przyjęć i poczekalni, obejmujące w szczególności koszty komornego, światła, opału, utrzymania czystości, telefonu, służby, używania instrumentów itp. w kwocie nie przekraczającej 39 zł miesięcznie w stosunku do jednej godziny pracy dziennie;

(6) wynagrodzenia za sprzedaż losów loterii urządzanych przez Polski Monopol Loteryjny, a mianowicie: (a) wynikające z umowy o dzieło lub umowy zlecenia wykonywanej osobiście (tj. bez pomocy obcych osób) gdy została ona zawarta przez pracodawcę (np. GS) z zatrudnionym na podstawie umowy o pracę, albo gdy została zawarta przez spółdzielnię z pracownikiem państwowym,

albo zakładu lub instytucji publiczno-prawnej, CZS, CRS lub innej spółdzielni a umowa nie jest wykonywana w ramach przedsiębiorstwa zleceniobiorcy; (b) wypłaconej pracownikowi przez pracodawcę nagrody lub premii za sprzedaż losów.

(7) wynagrodzenie w formie strawnego do wysokości diet, wypłacane zamiast diet przez spółdzielnię pracownikom, którzy obowiązani są do prac, których warunki wymagają częstych zmian miejsca pracy;

(8) dodatki za brak mieszkania wypłacane na podstawie uchwał Rady Ministrów.

II. Zwolnione zostały od podatku od wynagrodzeń następujące bezpłatne świadczenia w naturze wydawane przez spółdzielnię:

(1) słuchaczom szkół i kursów przysposobienia zawodowego, prowadzonych w celu zwiększenia kadr pracowniczych lub ich doskonalenia, w postaci całodziennego wyżywienia, mieszkania, światła i opału;

(2) pracownikom zatrudnionym w gospodarstwach rolnych objętych układem zbiorowym pracy dla robotników i pracowników rolnych w postaci mieszkania, korzystania z ziemi pod uprawę ziemniaków lub pod ogródek przydomowy, utrzymania jednej jałówki, trzody chlewnej lub drobiu, obornika i korzystania z furmanki;

(3) pracownikom z tytułu bezpieczeństwa i higieny pracy ubrania robocze i odzież ochronna;

(4) pracownikom do spożycia na miejscu napoje słodzone lub niesłodzone jak kawa, herbata, mleko, mięta pieprzowa itp. jeżeli płyn ten nie są częścią składową wydawanych bezpłatnie posiłków;

(5) pracownikom w postaci przejazdów dla celów częściowo służbowych lub częściowo osobistych np bilet tramwajowy miesięczny, samochód osobowy, rower itp.

III. Zwolnione są także od podatku od wynagrodzeń następujące świadczenia pieniężne lub w naturze:

(1) w postaci darów stanowiących nadwyżkę ponad kwotę 750 zł (do 750 zł dary pieniężne i w naturze otrzymywane z tytułu co najmniej 25-letniego okresu trwania pracy wolne są od podatku na zasadzie art. 5, ust. 1, pkt. 12 ustawy o podatku od wynagrodzeń (Dz. U. RP nr 7 z 1949 r. poz. 41) otrzymywanych z tytułu co najmniej 25-letniego okresu pracy, jeżeli te dary udzielane są na zasadach i w granicach ustalonych przez właściwych ministrów;

(2) wypłacane z budżetów Państwa pracownikom, członkom ich rodzin oraz innym osobom pozostającym na wyłącznym utrzymaniu pracownika odpowiadającego kategoriom świadczeń wypłacanych przez instytucje ubezpieczeń społecznych;

(3) świadczenia z tytułu ubioru służbowego (umundurowania) oraz

premie otrzymywane przez pracowników z tytułu przedłużenia okresu używania ubioru poza ustalony w umowach zbiorowych okres zużycia.

Zwolnienia częściowe

Dotyczą wynagrodzeń za osiągnięcia w pracy takie jak np. wypłaty z tytułu wszelkiego rodzaju premii, godzin nadliczbowych, procentów od obrotów, produkcji i oszczędności (premie traktorzystów za oszczędzanie paliwa) oraz bilansowego, które są wypłacane obok wynagrodzenia stałego.

I. Wynagrodzenia za osiągnięcia w pracy. Przy wypłacie w danym okresie wypłaty (zwykle miesiąc) obok wynagrodzenia stałego również wynagrodzenia za osiągnięcia w pracy za co najmniej dwa okresy wypłaty (np. premii za maj i czerwiec) podatek oblicza się w sposób następujący: dla ustalenia stopy procentowej od całego wypłacanego wynagrodzenia zarówno stałego jak i za osiągnięcia w pracy (z jednego lub więcej tytułów) przyjmuje się wynagrodzenie stałe powiększone o taką część sumy wynagrodzeń za osiągnięcia w pracy, jaka przeciętnie przypada na jeden okres wypłaty wynagrodzenia stałego.

Przykład: Pracownik otrzymuje wynagrodzenie stałe z miesięcznym okresem wypłaty, składające się z kwoty wynagrodzenia zasadniczego 450 zł oraz dodatku funkcyjnego 60 zł. Przez okres 11 miesięcy otrzymuje poza tym jako dodatkowe wynagrodzenie za osiągnięcia w pracy zaliczkę na premię produkcyjną w wysokości 50% zasadniczego miesięcznego wynagrodzenia, tj. 225 zł.

Pracownik zatem otrzymuje łącznie 735 zł miesięcznie. Podatek według skali z art. 10 ust. 1 lit. A (skala miesięczna) wynosi 5,7%, tj. 41,89 zł, po zaokrągleniu 41 zł 90 gr.

W dwunastym miesiącu obok stałego wynagrodzenia miesięcznego 510 zł następuje wypłata reszty dodatkowego wynagrodzenia tytułem premii za okres 12 miesięcy, która wynosi 1.620 zł. Wynagrodzenie łącznie zatem w danym miesiącu wynosi 2.130 zł (510 zł + 1.620 zł). Sposób obliczenia podatku:

W myśl przytoczonej wyżej zasady podatek oblicza się w sposób następujący:

1. Do wynagrodzenia stałego za ostatni okres wypłaty — 510 zł.

2. Dodaje się kwotę wynikającą z podzielenia kwoty 1.620 zł przez ilość okresów wypłaty wynagrodzenia dodatkowego, za które powstało roszczenie do wypłaty tego wynagrodzenia dodatkowego, a więc przez 12 — 135 zł. Razem więc 645 zł.

3. Od sumy 645 zł należy odszukać stopę procentową podatku według skali miesięcznej z art. 10 ust. 1 lit. A. Stopa ta wynosi 3,8%.

4. Według tak odszukanej stopy procentowej (3,8%) oblicza się na-

leżny podatek od sumy wynagrodzenia stałego za bieżący okres wypłaty (510 zł) oraz wypłaty wynagrodzenia dodatkowego za osiągnięcia w pracy (1620 zł), tj. od 2130 zł. A więc 3,8% od 2130 zł wynosi 80 zł 94 gr, po zaokrągleniu zaś 80 zł 90 gr.

Przykład: Pracownik otrzymał w miesiącu październiku:

1. wynagrodzenie stałe z miesięcznym okresem wypłaty za październik	600 zł
2. dodatkowe wynagrodzenie za osiągnięcia w pracy z tytułu:	
(a) godzin nadliczbowych przepracowanych w sierpniu i wrześniu po 4 zł 50 gr. za godzinę	90 zł
(b) premię za wydajną pracę za III kw.	1.800 zł 1.890 zł
razem	2.490 zł

Sposób obliczania podatku:

1. do wynagrodzenia stałego za ostatni okres wypłaty tj. październik	600 zł
2. dodaje się kwotę wynikającą z podzielenia:	
(a) kwoty 90 zł przez okresy wypłaty wynagrodzenia stałego tj. 2 miesiące	45 zł
(b) kwoty premii kwartalnej 1.800 zł, przypadającej za okres 3 miesięcy, a więc przez 3	600 zł 645 zł
razem	1.245 zł

Od sumy 1.245 zł należy odszukać stopę procentową podatku według skali miesięcznej z art. 10 ust. 1 lit. A; stopa ta wynosi 12,3%.

Według tak odszukanej stopy procentowej (12,3%) oblicza się należny podatek od sumy wynagrodzenia stałego (600 zł) oraz od wypłaty wynagrodzeń dodatkowych za osiągnięcia w pracy (1890 zł), tj. od 2490 zł; 12,3% od 2490 zł wynosi 306 zł 27 gr, po zaokrągleniu zaś 306 zł 30 gr.

II. Wynagrodzenia za osiągnięcia z pracy b. pracowników. Tak samo podatkuje się wypłacane należności za osiągnięcia w pracy gdy wynagrodzenie stałe za okres bieżący nie zostało jeszcze wypłacone lub wypłacone częściowo.

Do należnego wynagrodzenia stałego (które się należy za dany okres wypłaty) należy dodać część przypadającą przeciętnie na jeden okres wypłaty wynagrodzenia za osiągnięcia w pracy. Ustaloną stopę procentową stosuje się do całości wypłaconego wynagrodzenia w danym okresie wypłaty.

W przypadku gdy wypłata wynagrodzeń za osiągnięcia w pracy za co najmniej dwa okresy wypłaty wynagrodzenia stałego następuje po rozwiązaniu umowy o pracę, sposób obliczenia podatku stosuje się taki sam

jak w przykładzie Nr 1 przy czym za wynagrodzenie stałe przyjmuje się wynagrodzenie stałe należne za ostatni okres wypłaty.

Przykład:

Pracownik otrzymał w miesiącu lipcu:

(1) wynagrodzenie stałe z miesięcznym okresem wypłaty za lipiec	750 zł
(2) premię za wydajną pracę za maj	150 zł
razem otrzymał w miesiącu lipcu	900 zł

W dniu 31 lipca został z pracownikiem rozwiązany stosunek pracy.

W sierpniu b. pracownik otrzymał z tytułu wygasłego stosunku pracy należną premię za czerwiec i lipiec w kwocie 360 zł.

Sposób obliczenia podatku od zaległych premii:

(1) do wynagrodzenia stałego za ostatni okres wypłaty tj. za lipiec	750 zł
(2) dodaje się kwotę wynikającą z podzielenia kwoty 360 zł przez ilość okresów wypłaty wynagrodzenia dodatkowego za osiągnięcia w pracy, tj. przez 2	180 zł
razem	930 zł
(3) od kwoty 930 zł należy odszukać stopę procentową podatku według skali miesięcznej z art. 10 ust. 1 lit. A. Stopa ta wynosi 7,6%	
(4) według tak odszukanego procentu (7,6%) oblicza się należny podatek od sumy zaległych premii, tj. od 360 zł 7,6%, od 360 zł wynosi 27 zł 46 gr, po zaokrągleniu zaś 27 zł 40 gr.	

III. Wynagrodzenia za umowę o dzieło lub zlecenie. Podatek od wynagrodzeń oblicza się odrębnie od wynagrodzenia z umowy o pracę, jeżeli w danym okresie wypłaty ten sam płatnik wypłaca również następujące wynagrodzenie:

(1) pracownikom nauki, nauczycielom (wychowawcom) państwowych i publicznych szkół, nie wyłączając zakładów, kursów ogólnokształcących i zawodowych oraz zakładów wychowawczych — wynagrodzenie z tytułu zleconych godzin ponad normalny wymiar godzin oraz zajęć dodatkowych.

(2) wynagrodzenie z tytułu umowy o dzieło lub umowy zlecenia odpowiadających warunkom § 6 i 7 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 17.III.1949 r. w sprawie wykonania ustawy o podatku od wynagrodzeń (Dz. U. R. P. Nr 15 poz. 98 z 1950 r.) tj. (a) gdy została zawarta przez pracodawcę z pracownikiem zatrudnionym u niego na podstawie umowy o pracę; (b) gdy została zawarta przez PZGS lub GS z pracownikiem państwowym przedsiębiorstwa państwowego lub znajdującego się pod zarządem państwowym lub pracownikiem związku i instytucji publiczno-prawnej oraz stowarzyszenia wyższej użyteczności publicznej względnie z pracownikiem C.Z.S., C.R.S. oraz innej spółdzielni, (c) gdy przedmiotem umowy jest świadczenie usług (a nie rzeczy) (d) gdy umowa jest wykonywana osobiście a nie w ramach przedsiębiorstwa.

Sumy wynagrodzeń z tytułu wymienionych w pkt. 1 i 2 wypłacane przez tego samego pracodawcę w danym miesiącu stanowią podstawę do odrębnego opodatkowania i ustalenia procentowej stawki.

Podatek oblicza się w sposób przewidziany dla wynagrodzeń otrzymywanych od drugiego i dalszych płatników (art. 9 ust. 7 ustawy o podatku od wynagrodzeń z dnia 4.II.1949 r. Dz. U. R. P. Nr 7 poz. 41) przy zastosowaniu skali miesięcznej (art. 10 ust. 1 lit. A ustawy) oraz przepisów dotyczących zniżek i zwolnień rodzinnych (art. 13 i 14 ustawy)

Powyższych przepisów nie stosuje się w przypadkach gdy: (a) łączna suma otrzymanych wynagrodzeń z umowy o pracę oraz z tytułu umowy zlecenia lub o dzieło nie przekracza kwot wynagrodzenia wolnych od podatku ze względu na ich wysokość (np. wynagrodzenie miesięczne pracownika wynosi 300 zł i z tytułu umowy o dzieło 100 zł razem 400 zł. łączna suma wynagrodzeń wolna jest od podatku, bowiem wynosi mniej niż 411 miesięcznie); (b) podatek od łącznej sumy wynagrodzenia otrzymanego z umowy o pracę oraz z umowy o dzieło lub umowy zlecenia obliczony na podstawie przepisów ustawy o podatku od wynagrodzeń byłby niższy od podatku obliczonego według sposobów w części III rozdziału B zwolnień częściowych.

Przykład: Pracownik z miesięcznym okresem wypłaty otrzymał w miesiącu maju:

(1) 2 maja wynagrodzenie z umowy o pracę za miesiąc maj 600,— a ponadto następujące wynagrodzenia z tytułu dwóch umów o dzieło, zawartych z tym samym pracodawcą:	
(2) 10 maja tytułem reszty w związku z wykonaniem jednej umowy	300,—
(3) 20 maja tytułem wypłaty na poczet wykonania drugiej umowy	750,—
	1.050,—

Sposób obliczenia podatku:

(1) od wynagrodzenia z umowy o pracę: od 600 zł stopa procentowa według skali miesięcznej z art. 10 ust. 1 lit. A wynosi 2,8% podatek	16,80
(2) od wynagrodzeń z umów o dzieło:	
(a) od wypłaty z dnia 10 maja w kwocie 300 zł potrąca się koszty uzyskania wynagrodzenia (art. 5 ust. 1 pkt 17) w wysokości 20% tj. 60 zł; pozostaje do opodatkowania 240 zł; stopa procentowa podatku w myśl art. 9 ust. 7 wynosi 5%	12,—
(b) od wypłaty z dnia 20 maja w kwocie 750 zł potrąca się koszty uzyskania wynagrodzenia w wysokości 20%, tj. 150 zł; pozostało do opodatkowania 600 zł, podatek należy obliczyć, dodając do bieżąco wypłaca-	

nej kwoty wynagrodzenia, podlegającej opodatkowaniu 600 zł, sumę wypłat dokonanych w danym miesiącu z tytułów wymienionych w pkt. 1 tj. 240 zł i na podstawie łącznej sumy wynagrodzenia podlegającej podatkowi wynoszącej 840 zł, ustalić stopę procentową według skali miesięcznej z art. 10 ust. 1 lit. A, która wynosi 6,6%. Podatek 55 zł 44 gr podwyższony w myśl art. 9 ust. 7 o 50% wynosi razem 83 zł 16 gr. Od tak ustalonej kwoty podatku potrąca się podatek pobrany przy pierwszej wypłacie, tj. 12 zł, pozostała różnica 71 zł 16 gr po zaokrągleniu zaś stanowi podatek przypadający do potrącenia od bieżąco wypłacanego wynagrodzenia podlegającego opodatkowaniu tj. od 600 zł.

(c) łącznie potrącono w ciągu miesiąca tytułem podatku od wynagrodzeń z umowy o pracę oraz umów o dzieło

Przykład: Nauczyciel nie otrzymujący wynagrodzenia z tytułów wymienionych w § 7 ust. 1 pkt. 1, 3 i 4 zarządzenia niniejszego otrzymuje:

(1) wynagrodzenie miesięczne	600,—
(2) wynagrodzenie za przepracowane godziny zleczone ponad normalny wymiar godzin	120,—
razem wynagrodzenie	720,—

Sposób obliczenia podatku:

(1) od wynagrodzenia 600 zł podatek według skali miesięcznej z art. 10 ust. 1 lit. A wynosi 2,8% tj.	16,80
(2) od wynagrodzenia za godziny zleczone ponad normalny wymiar godzin w kwocie 120 zł podatek oblicza się oddzielnie według art. 9 ust. 7; stopa procentowa podatku wynosi 5%, podatek zaś	6,—
Razem podatek	22,80

IV. Wynagrodzenia za posiedzenia Wynagrodzenia za posiedzenia podlegają odrębnemu opodatkowaniu wg stopy procentowej 5%.

Będą tu należały wynagrodzenia członków komisji, członków zarządu, rad, komitetów nadzorczych, komisji rewizyjnych i członków organów stanowiących osoby prawne

Wynagrodzenia te podatkują się oddzielnie od wynagrodzeń otrzymanych w okresie wypłaty od tego samego płatnika, bez zastosowania zniżek lub zwolnień rodzinnych.

Przykład: Osobie (pozostającej lub nie pozostającej w stosunku pracy), posiadającej na utrzymaniu troje małoletnich dzieci, wypłacono jednorazowo za udział w pięciu posiedze-

niach komisji u płatnika określonego w § 1 ust. 2 niniejszego zarządzenia 150 zł.

Podatek wynosi 5% od 150 zł tj. 7 zł 50 gr przy czym niższy rodzinnej z art. 13 nie stosuje się.

V. Wynagrodzenia z tytułu różnicy uposażenia. Od sumy wynagrodzenia wypłaconej tytułem wyrównania wynikającego z podwyższenia wynagrodzenia za okresy przeszłe, podatek oblicza się według stopy procentowej właściwej dla wynagrodzenia z bieżącego okresu, jeżeli różnica została wypłacona: (a) z powodu zmian wprowadzonych nowymi normami uposażeniowymi lub układami zbiorowymi pracy, (b) na skutek awansu, (c) z tytułu zaległych dodatków, przysługujących na podstawie norm uposażeniowych lub układów zbiorowych pracy.

Przykład: Pracownikowi otrzymującemu do miesiąca lipca stałe wynagrodzenie miesięczne w kwocie 900 zł wypłacono w sierpniu obok stałego wynagrodzenia przysługującego mu na podstawie układu zbiorowego pracy, zaległy dodatek za czas od 1 sty-

cznia, wynoszący 180 zł miesięcznie. W sierpniu wypłacono pracownikowi:

(1) wynagrodzenie stałe za sierpień z uwzględnieniem przyznanego dodatku (900 zł + 180 zł)	1.080 zł
(2) premię za sierpień	210 zł
(3) zaległy dodatek za czas styczeń - lipiec (180 zł × 7)	1.260,—
razem	2.550,—

Sposób obliczenia podatku:

(1) stopa procentowa od wynagrodzenia z bieżącego okresu (1.290 zł) według skali miesięcznej z art. 10 ust. 1 lit. A — 12,3%,

(2) odzukaną stopę procentową od wynagrodzenia z bieżącego okresu stosuje się również do wypłaconego wyrównania za okresy przeszłe (1.260 zł),

(3) podatek od łącznej sumy 2.550 zł (1.290 zł + 1.260 zł) według stopy procentowej 12,3% wynosi 313 zł 69 gr, po zaokrągleniu zaś 313 zł 70 gr.

Omówione wyżej zarządzenie weszło w życie z mocą obowiązującą od dnia 1 czerwca 1951 roku.

Antoni Bojanowski

Odprawa głównych księgowych

W dniu 23 stycznia br. odbyła się w Warszawie odprawa głównych księgowych oddziałów okręgowych CRS. Głównym tematem odprawy były sprawy związane z bilansem spółdzielni pionu CRS za 1951 rok.

Główny księgowy CRS Jan Tarkowski omówił zagadnienie realności bilansów spółdzielni za rok 1951, wskazując na konieczność oczyszczenia bilansów od sum nieściągalnych, wątpliwych lub nierealnych i wykazania rzeczywistego stanu spółdzielni.

Główny nacisk położył referat na analizie kont dostawców, odbiorców i różnych dłużników i wierzycieli. Zwłaszcza wymagają zbadania roz-

rachunki z tytułu wykonywanych przez spółdzielnię w latach 1945—1949 różnych akcji zleconych. Wszelkie salda zarówno debetowe jak i kredytowe, wynikające z tych akcji, o ile dotychczas nie zostały uzgodnione i potwierdzone — należy odpisać na straty lub zyski w klasie 2. Należności i zobowiązania wobec instytucji gospodarczych — w wypadku gdy upłynął roczny termin zapłaty i nie zostało wdrożone postępowanie arbitrażowe — również podlegają odpisaniu.

Wszelkie przedawnione należności i zobowiązania wobec byłych pracowników powinny być — jako nierealne — z bilansów usunięte. (f k)

Czytamy wydawnictwa gospodarcze

Finanse — dwumiesięcznik, nr 61 z roku 1951. Warszawa, Polskie Wydawnictwa Gospodarcze „Polgos”. Str. 126. Cena 10 zł.

Ostatni numer dwumiesięcznika „Finanse” otwiera artykuł pt. „Józef Stalin a zagadnienia finansowe” podkreślający wielkość geniuszu Józefa Stalina wywierającego piętno na każdą podstawową gałąź nauki i wyjaśniający wkład Stalina w ustalenie teoretycznych i praktycznych zasad i form socjalistycznego systemu finansowego.

W dalszym artykule Tadeusza Kierczyńskiego pt. „Rola finansów socjalistycznych w podziale dochodu narodowego” czytelnicy znajdują omówienie istoty socjalistycznego systemu finansowego, charakter funkcji dystrybucyjnej finansów, funkcję kontrolną finansów socjalistycznych.

Wspomniany artykuł Tadeusza Kierczyńskiego stanowi cenną lekturę dla pracowników finansowych PZGS i GS.

O planie kosztów własnych produkcji

o kontroli wykonania tego planu pisze w obszernym artykule Zbigniew Augustowski.

Szczególnie cenną pozycją omawianego tu numeru „Finansów” jest — dla czytelnika z PZGS i GS — artykuł B. Mrówczyńskiego i T. Wojciechowskiego pt. „Zasady planowania finansowego w przedsiębiorstwach handlu wewnętrznego na rok 1952”.

Numer poza innymi artykułami i korespondencjami dyskusyjnymi zamyka przegląd ustawodawstwa finansowego za okres od 1 lipca do 15 października 1951 roku.

(s)

J. Zawadzki — Od kapitalizmu do socjalizmu. Polskie Wydawnictwa Gospodarcze „Polgos”. Str. 88. Cena 4,95 zł. — Warszawa, 1951 rok.

W ramach biblioteki budownictwa socjalizmu jako tom IX ukazała się ostatnio broszura J. Zawadzkiego, omawiająca zasadnicze zagadnienia okresu przejściowego od kapitalizmu do socjalizmu i wyjaśnia-

jąca podstawowe cechy socjalistycznego systemu gospodarowania.

W jednej ze swych części broszura poświęcona jest omówieniu okresu przejściowego w Polsce Ludowej. Broszura stanowi dobry materiał szkoleniowy. (s)

Jerzy Tepicht — Klasa robotnicza w walce o umocnienie sojuszu robotniczo-chłopskiego. Wydawnictwo — Spółdzielnia Wydawnicza „Książka i Wiedza”, str. 40. — Warszawa, 1951 rok.

Dobrze się stało, że „Książka i Wiedza” wydała w dość znacznym nakładzie referat Jerzego Tepichta, wygłoszony niedawno w Zakładach im. Stalina w Poznaniu, a traktujący o stosunkach między klasą robotniczą i chłopstwem.

Żywość stylu, trafność sformułowań, a przede wszystkim aktualność poruszonych spraw czynią broszurę szczególnie ciekawą i godną polecenia najszerzszym kołom pracowników spółdzielni samopomocy chłopskiej).

M. Bierbasow i W. Gornostajew — Kontrola społeczna związków zawodowych działalności stołówek, sklepów i gospodarstw pomocniczych w ZSRR — Wydawnictwo Związkowe CRZZ, Warszawa 1951. Str. 148.

Cenne są doświadczenia radzieckich związków zawodowych również i w dziedzinie kontroli społecznej nad zaopatrzeniem mas pracujących. Słusznie więc się stało, że Wydawnictwo CRZZ udostępniło polskiemu czytelnikowi książkę Bierbasowa i Gornostajewa. Jakkolwiek książka ta jest przede wszystkim przeznaczona dla aktywistów związków zawodowych, ale ze względu na brak literatury z tej dziedziny stanowić ona może pożyteczną lekturę dla pracowników spółdzielni samopomocowych. Na szczególną uwagę zasługuje rozdział poświęcony kontroli działalności sklepów. (p)

WYDAWCA
CENTRALA ROLNICZA
SPÓŁDZIELNI

Nakładem
Instytutu Prasy „Czytelnik”
REDAGUJE KOLEGIUM w składzie:
Henryk Bucholc (redaktor naczelny),
Franciszek Kielan, mgr Emil
Kołodziej, Stanisław Poznański
(sekretarz redakcji)

REDAKCJA
Warszawa, ul. Kopernika 30
tel. 7-32-03

Prenumerata
Prenumeratę należy zamawiać w najbliższym Urzędzie Poczтовым lub placówce PPK „Ruch”.
Warunki prenumeraty: kwartalnie zł 13,50, półrocznie zł 27,— Cena pojedynczego egzemplarza zł 4,50
Druk „Dom Słowa Polskiego” W-wa
Zamówienie 274 z dn. 21.I. 1952 r.
Pap. druk. sat VII kl. 61 × 86, 60 g.
Nakład 6.800.
Ukończono w lutym 1952 r.
3-B-10398

Pytania i odpowiedzi

Jakie stawki należy stosować przy obliczaniu amortyzacji samochodów w związku z zarządzeniem PKPG i Ministra Finansów z dnia 21.4.1951 (Monitor Polski Nr A-40 poz. 506), bowiem wspomniane zarządzenie wprowadza nowe zasady i nowe stawki umorzeniowe, a jednocześnie zachowuje stare stawki. Jak wobec tego, należy rozumieć to zarządzenie?

Wyżej podane zarządzenie rozróżnia dwa zagadnienia, a mianowicie: (1) umorzenie wartości środków trwałych, (2) fundusz amortyzacyjny.

Sumę umorzenia samochodu obliczyć należy według stawki 20% w stosunku do jego wartości bilansowej. Obliczenia tego dokonuje się raz w roku, tj. przed sporządzeniem bilansu. Obliczone umorzenie podlega księgowaniu:

Winien 041 — Rozliczenie amortyzacji

Ma 07 — umorzenie wartości środków trwałych

Naliczenie na fundusz amortyzacyjny dokonuje się w okresach miesięcznych.

Przy tego rodzaju naliczeniu stosować należy stawkę w wysokości 10% w stosunku rocznym, czyli 0,84% w stosunku miesięcznym oraz jednocześnie odpowiednie stawki za ilość przejechanych kilometrów, podanych w tabeli załączonej do wyżej wymienionego zarządzenia. Z tego wynika, że na miesięczną sumę naliczenia na fundusz amortyzacyjny składają się dwie pozycje: 0,84% wartości samochodu plus odpowiednia stawka za ilość przejechanych kilometrów.

Zasada ta obowiązuje od 1.1.1951 roku. Jeśli zatem spółdzielnie naliczały na fundusz amortyzacyjny narzuty wg stawki 20%, to powinny jeszcze przed sporządzeniem bilansu zaksięgować różnicę, jaka wynikła ze stosowania nowych zasad.

Księgowanie różnicy przebiegać będzie podobnie, jak księgowanie narzutu, a więc:

Winien 470/7 — Umorzenie

Ma 1845 — Fundusz amortyzacyjny.

Jaka jest funkcja kont: 0890 — Czysty zysk, 0891 — Przelewy z czystego zysku na podatek dochodowy, 0892 — Przelewy z czystego zysku na inne cele oraz jak się je zamyka?

Wyżej wymienione konta służą do wykazywania zysku bilansowego spółdzielni i jego likwidacji.

Zysk spółdzielni wykazywany jest na koncie 0890 w wysokości wynikającej z bilansu. Saldo konta 0890, do momentu jego likwidacji tj. do czasu podziału zysku przez Walne Zgromadzenie członków, zawsze jest kredytowe i nie może ulegać zmianom.

Zysk wykazany na koncie 0890 pozostaje w jednakowej wysokości aż do jego podziału. Zmiany zachodzące w wysokości czystego zysku rejestrowane są na dwóch pozostałych kon-

tach, a więc na 0891 i 0892. Konta 0891 i 0892 są kontami pomocniczymi do konta 0890 i spełniają funkcję strony Winien tegoż konta. Konta 0891 i 0892 do momentu likwidacji czystego zysku (0890) zawsze wykazują salda tylko debetowe.

Księgowania na kontach 0891 i 0892 zazwyczaj wcześniej występują niż księgowania czystego zysku na koncie 0890.

Czysty zysk księgowany jest dopiero po sporządzeniu bilansu rocznego, gdy tymczasem odprowadzanie części przyszłego zysku na podatek dochodowy i na różne cele następuje w okresach miesięcznych roku sprawozdawczego. Z tego wynika, że debetowe salda kont 0891 i 0892 roku sprawozdawczego zawsze wejdą do bilansu rocznego.

Likwidacja sald tych kont następuje dopiero w roku następnym w korespondencji z kontem 0890. Z chwilą zaksięgowania podziału zysku, dokonanego przez Walne Zgromadzenie Członków, następuje zamknięcie wszystkich wyżej wymienionych kont przez przeniesienie sald debetowych 0891 i 0892 na konto 0890. Księgowanie to przebiega w pozycji:

Winien 0890 — czysty zysk

Ma 0891 — przelewy z czystego zysku na podatek dochodowy

Ma 0892 — Przelewy z czystego zysku na inne cele

Po dokonaniu powyższego księgowania wszystkie wyżej wymienione konta zostaną zamknięte.

Dla wyników każdego roku należy prowadzić oddzielnie konta 0890, 0891 i 0892. Ponieważ salda tych kont przeważnie pochodzą do bilansu zamknięcia a następnie do bilansu otwarcia, wskutek tego w jednym roku występować będą konta podgr. 089 za dwa lub więcej okrey sprawozdawcze.

W tym przypadku należy odpowiednio rozbudować symbole stosowanych kont, naprz: 0890/0 — Czysty zysk roku 1950, 0890/1 — Czysty zysk roku 1951 itp.; odpowiednio należy rozbudować i konta debetowe, a więc: 0891/0 = 1950, 0891/1 = 1951 oraz 0892/0 = 1950 i 0892/1 = 1951.

Przykład (1) Zysk spółdzielni za rok 1950 wykazany na koncie 0890/0 wynosi sumę zł 3 000. Suma ta znalazła się na koncie 0890/0 w chwili sporządzenia bilansu za rok 1950, a więc dopiero w miesiącu marcu 1951 r.

(2) Przelewy z czystego zysku roku 1950 na podatek dochodowy wykazane na koncie 0891/0 wynoszą sumę zł 200.

Przelewy księgowane były bieżąco w okresach miesięcznych w roku 1950 (*Winien 0891/0 — Ma 103*). Suma ta weszła do bilansu zamknięcia w roku 1950, a następnie do bilansu otwarcia w roku 1951.

(3) Przelewy z czystego zysku roku 1950 na inne cele (FWS, FS, FI) wykazane na koncie 0892/0 wynoszą sumę złotych 900. — Suma ta, podo-

bnie jak w p. 2) weszła do bilansu zamknięcia i bilansu otwarcia. Bieżące księgowanie przelewów przebiegało jak wykazano w p. 2).

(4) W roku 1951 otrzymano z wydziału finansowego wymiar podatku od dochodu osiągniętego w roku 1950 na sumę zł 300. Ponieważ w roku 1950 zaliczkowo wpłacono zł 200 przeto do uregulowania pozostała różnica zł 100, którą niezwłocznie przekazano przelewem bankowym. Przelew zaksięgowany został w roku 1951 (ponieważ księgi roku 1950 zostały zamknięte) w pozycji: *Winien 0891/0 — zł 100. — Ma 103 — zł 100. —*

(5) W roku 1951 Walne Zgromadzenie członków przystępuje do podziału czystego zysku. Podziałowi podlega suma zł 2.700 — czyli zysk po potrąceniu przelewów na podatek dochodowy (3.000 — 300 = 2.700)

(6) Załóżmy, że Walne Zgromadzenie podzieliło zysk w sposób następujący:

(a) na fundusz zasobowy 55% czyli zł	1.485.—
(b) na fundusz wyrównawczy strat 20% czyli zł	540.—
(c) na fundusz inwestycyjny 10% czyli zł	270.—
(d) na fundusz Szkolenia Kadr 10% czyli zł	270.—
(e) na bibliotekę 5% czyli zł	135.—
	2.700.—

Ponieważ na koncie 0892/0 figuruje saldo w sumie zł 900, a na różne cele, z wyjątkiem funduszu zasobowego i biblioteki należało przekazać do Centrali zł 1 080 przeto różnicę zł 180. — należy przekazać na odpowiednie fundusze.

Księgowanie przelewu w roku 1951:

Winien 0892/0 — zł 180. —

Ma 103 — zł 180. —

(7) Księgowanie przelewu na fundusz zasobowy oraz na bibliotekę zł 1.620.—

Winien 0892/0 — Przelewy czystego zysku roku 1950 na inne cele —

<i>Ma 0810 — Fundusz zasobowy</i>	1.485.—
<i>Ma 182 — Inne rezerwy</i>	135.—
	1.620.—

(8) Po zaksięgowaniu podziału zysku roku 1950 przez przeniesienie sald debetowych kont 0891/0 w sumie zł 300.— i 0892/0 w sumie zł 2.700.

Księgowanie:

Winien 0890 — Czysty zysk 3.000.—

<i>Ma 0891/0 — Przelewy z czystego zysku roku 1950 na podatek dochodowy</i>	300.—
<i>Ma 0892/0 — Przelewy z czystego zysku roku 1950 różne cele</i>	2.700.—
	3.000.—

Po dokonaniu powyższych księgowania wszystkie konta rejestrujące zysk roku 1950 i jego zmiany zostaną zamknięte. -

(ts)